

ลักษณะทางคลินิกของผู้ป่วยโรคข้อเสื่อมที่มีอาการที่มารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก
ของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

นายวิโรจน์ ศุกรโสจิ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอายุรศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-246-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018573 117163651

CLINICAL PATTERNS OF SYMPTOMATIC DEGENERATIVE JOINT DISEASES

AT OUT-PATIENT DEPARTMENT IN CHULALONGKORN HOSPITAL

Mr. Wiroaj Sugarasoji

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the
Requirements for the Degree of Master of Science

Department of Medicine

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-246-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ลักษณะทางคลินิกของผู้ป่วยโรคข้อเสื่อมที่มีอาการที่มารับการรักษา
ที่แผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

โดย

นายวิโรจน์ ศุกรโสจิ

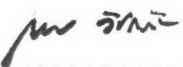
ภาควิชา

อายุรศาสตร์

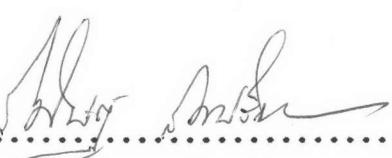

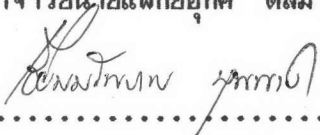
อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์นายแพทย์อุทิศ ตีสัมโชค
รองศาสตราจารย์นายแพทย์จิตเวชย์ ตุมราศวิน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรราษฎร์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์นายแพทย์วิเศษ ลิตปรีชา)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์นายแพทย์อุทิศ ตีสัมโชค)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์เยี่ยมม โนนพ บุนนาค)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิโรจน์ ศุภโรจน์ : ลักษณะทางคลินิกของผู้ป่วยโรคข้อเสื่อมที่มีอาการที่มารับการรักษาที่
แผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ (CLINICAL PATTERNS OF SYMPTOMATIC
DEGENERATIVE JOINT DISEASES AT OUT-PATIENT DEPARTMENT IN CHULALONG-
KORN HOSPITAL) อ.ที่ปรึกษา : ศ.น.พ. อุทิศ คีสมโชค, 42 หน้า.

ISBN 974-581-246-3

ผู้ป่วยโรคข้อเสื่อมที่มารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ระหว่างเดือน
ธันวาคม 2534 ถึงเดือนมกราคม 2535 ได้รับการสุ่มตัวอย่างและคัดเลือกเข้าศึกษาจำนวน 96 คน เป็น
ผู้ป่วยชาย 11 คน (อายุเฉลี่ย 61.9 ปี) และผู้ป่วยหญิง 85 คน (อายุเฉลี่ย 60.9 ปี) พบว่ามีอาการ
ของ *peripheral joints* มากที่สุดคือ 59 คน (61.5%) รองลงมาคือ *combined peripheral
joints* และ *spine* 34 คน (35.4%) ที่มาด้วยอาการของ *spine* อย่างเดียวมีเพียง 3 คน (3.1%)
ค่าเฉลี่ย *body mass index (BMI)* ในผู้ป่วยชายเท่ากับ 24.9 ซึ่งอยู่ในขอบบนของค่าปกติ แต่ *BMI*
สูงสุด (คิดจากน้ำหนักตัวสูงสุดที่เคยมี) เท่ากับ 26.3 ซึ่ง *overweight* เพียงเล็กน้อย ค่าเฉลี่ย *BMI*
และ *BMI* สูงสุดในผู้ป่วยหญิงเท่ากับ 26.6 และ 28.3 ซึ่งอยู่ในค่า *overweight peripheral
joint* ที่พบบ่อยที่สุดคือ ข้อเข่า 87 คน จาก 93 คน (93.5%) รองลงมาคือ ข้อข้อมือ 22 คน
(23.7%) โดยไม่พบข้อสะโพกเสื่อมเลย ผู้ป่วย 37 คนมี *spondylosis* ซึ่งพบที่ *lumbar spine*
มากกว่า *cervical spine* ประมาณ 2 เท่า (30 คน และ 16 คน ตามลำดับ) ผู้ป่วยที่มีอาการของ
weight-bearing joint ส่วนใหญ่อยู่ใน *functional class I* และ *II* (68.3%) โดยมี
ค่าเฉลี่ยของระยะเวลาตั้งแต่มีอาการ 4.9 ปี 63.5% ของผู้ป่วยมี *associated diseases*
โดยพบความดันโลหิตสูงมากที่สุดคือ 43.8% และเบาหวาน 12.5% ค่าประมาณของ *primary OA*
คือ 61.5-96.9% ส่วนใหญ่เป็น *peripheral joint disease* และพบกลุ่มผู้ป่วยที่เข้าได้กับ
primary generalized OA 15 คน (15.6%) ค่าประมาณของ *secondary OA*
เท่ากับ 3.1-38.5% เกิดจาก *acute trauma* 0-13.5% *chronic trauma* 0-27%
calcium deposition disease 2.9% และ *gout* 1.04%

ภาควิชา.....อายุรศาสตร์
สาขาวิชา.....โรคข้อและรูมาติสซั่ม
ปีการศึกษา.....2534

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม.....

C346494 : MAJOR RHEUMATOLOGY

KEY WORD : CLINICAL PATTERNS/DEGENERATIVE JOINT DISEASES/OSTEOARTHRITIS
WIROAJ SUGARASOJI : CLINICAL PATTERNS OF SYMPTOMATIC DEGENERATIVE
JOINT DISEASES AT OUT-PATIENT DEPARTMENT IN CHULALONGKORN HOSPITAL.
THESIS ADVISOR : PROF. UTIS DEESOMCHOK. 42 pp. ISBN 974-581-246-3

During December 1991 to January 1992 at out-patient department in Chulalongkorn hospital, 96 patients with symptomatic degenerative joint diseases (osteoarthritis) were randomly selected to attend a clinical study. They comprised 11 men (mean age 61.9) and 85 women (mean age 60.9). The peripheral joint involvement was found in 59 patients (61.5%), combined peripheral and spinal diseases in 34 (35.4%) and the spinal disease alone in only 3 patients (3.1%). The mean body mass index (BMI) in male patients was 24.9 and the mean highest BMI (calculated by the highest body weight) was 26.3. In female patients, they were 26.6 and 28.3 respectively. The most commonly affected peripheral joints were knees in 87 patients (93.5%) and hands in 22 patients (23.7%), we didn't find any patient with osteoarthritis (OA) of the hips in this study. 37 patients had spondylosis and the lumbar involvement was about 2 times more common than the cervical lesions (30 VS 16 patients). Most of the patients who presented with the weight-bearing joint disease were in Steinbrocher class I and II (68.3%). Associated diseases were found in 63.5% of our patients and the most common were hypertension (43.8%) and diabetes mellitus (12.5%). The estimated numbers of primary OA were 61.5-96.9% and a subset of primary generalized OA was noted in 15 female patients (15.6%). The estimated numbers of secondary OA were 3.1-38.5%, they comprised 0-13.5% with acute trauma, 0-27% with chronic trauma, 2.9% with Calcium deposition disease and 1.04% with gout.

ภาควิชา..... ๑๒๒๓๔๕๖๗๘๙
สาขาวิชา..... ๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐
ปีการศึกษา..... ๒๕๓๔

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จ ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากหลายฝ่ายด้วยกัน ผู้เขียนขอกราบขอขอบคุณและขอบคุณทุกท่านที่มีรายนามต่อไปนี้

ศาสตราจารย์นายแพทย์อุทิศ ดีสมโชค และรองศาสตราจารย์นายแพทย์จิตเวช ตุมราศวิน อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งให้การสนับสนุนและคำแนะนำมาโดยตลอด

ศาสตราจารย์นายแพทย์วิศิษฐ์ ลิตปรีชา หัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์ ที่ได้กรุณาวิจารณ์และให้คำแนะนำในการวิจัย

รองศาสตราจารย์นายแพทย์เชียมม โนนพ บุนนาค และศาสตราจารย์นายแพทย์เสก อัครานุเคราะห์ และอาจารย์ทุกท่านที่ให้การสนับสนุนและส่งผู้ป่วย เข้าร่วมในการศึกษานี้

รองศาสตราจารย์นายแพทย์วินัย พากเพียร หัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์ออร์โธปิดิกส์ ที่อนุญาตให้ศึกษาที่แผนกผู้ป่วยนอกของออร์โธปิดิกส์

แพทย์ประจำบ้านแผนกออร์โธปิดิกส์และเวชศาสตร์ฟื้นฟูทุกท่านที่ร่วมมือในการส่งผู้ป่วย เข้าร่วมศึกษานี้

พยาบาลและเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่แผนกผู้ป่วยนอกของคลินิกโรคข้อและแผนกออร์โธปิดิกส์ ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเป็นอย่างดี

เจ้าหน้าที่ทุกท่านของแผนกเวชศาสตร์ชั้นสูงตร และแผนกรังสีวิทยาที่ให้ความร่วมมือเกี่ยวกับผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

คุณสุจินดา ใจใส และคุณทิวา คร้ามมี ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดพิมพ์รายงาน การศึกษาจนสำเร็จเป็นรูปเล่มขึ้นมาได้

รองศาสตราจารย์นายแพทย์พิชิต สุวรรณประกร และนิติศักดิ์ตันทรี่คลับ ที่ให้ทุนสนับสนุน การฝึกอบรม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ช
บทที่	
1 บทนำและการตรวจเอกสาร	1
2 วิธีดำเนินการศึกษา	4
3 ผลการศึกษา	10
4 อภิปรายผลการศึกษา	29
5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	37
เอกสารอ้างอิง	39
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์	42

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	แสดงข้อมูลพื้นฐานในผู้ป่วยทั้งหมด 96 คน	11
2	แสดงข้อมูลพื้นฐานในกลุ่มผู้ป่วยชาย 11 คน	12
3	แสดงข้อมูลพื้นฐานในกลุ่มผู้ป่วยหญิง 85 คน	13
4	แสดงข้อมูลพื้นฐานทั่วไปในผู้ป่วยทั้งหมด 96 คน	14
5	แสดงประวัติการรักษาข้อเสื่อมในผู้ป่วยก่อนมารักษาที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	14
6	แสดงอาชีพในผู้ป่วยทั้งหมด 96 คน	15
7	แสดงจำนวนข้อที่มีอาการในกลุ่มที่มี Peripheral joint involvement 93 คน	15
8	แสดงจำนวนตำแหน่งของข้อ (site) ที่มีอาการในกลุ่มที่มี peripheral joint involvement 93 คน	16
9	แสดงจำนวนตำแหน่งของ Spine ที่มีอาการในผู้ป่วย 37 คน	16
10	แสดงตำแหน่งของ Spine ที่มีอาการในผู้ป่วย 37 คน	16
11	แสดงตำแหน่งของข้อที่มีอาการในผู้ป่วยที่มี peripheral joint involvement 93 คน	17
12	แสดงอาการ (symptome) ของกลุ่มผู้ป่วยที่มี weight-bearing joint involvement 63 คน	18
13	แสดงผลการตรวจร่างกาย (signs) ในผู้ป่วยที่มี weight-bearing joint involvement 63 คน	19
14	แสดงอาการและอาการแสดงในผู้ป่วยที่มี non weight-bearing joint involvement 8 คน	20
15	แสดงอาการและอาการแสดงในผู้ป่วยที่มีข้อกระดูกสันหลังเสื่อม (Spondylosis) 37 คน	21
16	แสดงโรคที่พบร่วมกับโรคข้อเสื่อม (associated diseases) ในผู้ป่วย 96 คน	22
17	แสดงประวัติการได้รับบาดเจ็บแบบฉับพลัน (acute trauma) ที่ข้อก่อนเกิด อาการของข้อเสื่อม	22

18	แสดงโอกาสที่ผู้ป่วยอาจได้รับบาดเจ็บแบบต่อเนื่อง (chronic trauma) จากการประกอบอาชีพหรือเล่นกีฬา	23
19	แสดงโรคข้อที่เป็นอยู่เดิม (underlying joint diseases) ก่อนเกิดอาการของโรคข้อเสื่อม	23
20	แสดงอาการตรวจพบทางคลินิก (clinical evidences) ของโรคอื่น ๆ (systemic diseases) ที่อาจสัมพันธ์กับโรคข้อเสื่อม	23
21	แสดงประวัติการฉีดยา steroid เข้าข้อเข้าในผู้ป่วยที่มีข้อเข้าเสื่อมทั้งหมด 87 คน	24
22	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับข้อเข้าที่เสื่อมในผู้ป่วยที่มีข้อเข้าเสื่อม 87 คน	24
23	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการพบ chondrocalcinosis จาก X-ray ในผู้ป่วย 70 คน	24
24	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับภาวะ menopause และข้อมูลพื้นฐานในกลุ่มผู้ป่วยหญิงที่ยังไม่หมดประจำเดือน 10 คน	25
25	แสดงข้อมูลพื้นฐานในกลุ่มผู้ป่วยที่เป็น generalized OA 15 คน	26
26	แสดงผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการในผู้ป่วยที่ได้รับการส่งเลือดเพื่อตรวจหาค่า Hemoglobin, ESR, Rheumatoid factor (RF)	27
27	แสดงการจัดผู้ป่วยทั้งหมด 96 คน ลงใน standard classification of OA	28